

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра української літератури, компаративістики і соціальних комунікацій

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор науково-методичної
та адміністративної роботи
Б. Жильцов
2015 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

спеціальність 8.02030305 Літературна творчість

галузь знань 0203 Гуманітарні науки

Гуманітарний інститут

2014–2015

Робоча програма з "Методики викладання літературознавчих дисциплін вищій школі" для студентів спеціальності 8.02030305 Літературна творчість галузь знань 0203 Гуманітарні науки
2014 року – 35 с.

Розробники: доцент кафедри Удовиченко Лариса Миколаївна, канд. пед. наук;
професор Бровко Олена Олександрівна, д. філол. наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури, компаративістики і соціальних комунікацій

Протокол № 6 від "11" лютого 2015 року

Завідувач кафедри української літератури, компаративістики і соціальних комунікацій

 (Я. О. Поліщук)

"11" лютого 2015 року

Структура програми типова

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Гуманітарного інституту з навчальної роботи

 (О. В. Єременко)

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від "10" березня 2015 року № 6

Вчений секретар (Т. А. Видайчук)

© КУБГУ, 2015 рік

© _____

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	8
Змістовий модуль №1	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі»	13
V. Плани семінарських занять	15
VI. Завдання для самостійної роботи.....	19
Карта самостійної роботи студента.....	24
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота (навчальний проект).....	25
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	26
IX. Методи навчання	29
X. Методичне забезпечення курсу	30
XI. Орієнтовні питання до контрольних модульних робіт	31
XII. Рекомендована література.....	32
XIII. Орієнтовні питання до екзамену	34

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою української літератури, компаративістики і соціальних комунікацій на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану відповідної спеціальності денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-трансферної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів і формування фахових компетентностей.

«Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного та літературознавчого циклів нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу навчання світової літератури студентів вищих навчальних закладів, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; основи управління педагогічним процесом у вищій школі; форми, методи і засоби формування особистості майбутнього фахівця; професійно-педагогічну діяльність викладача літературознавчих дисциплін.

Курс має на меті підготувати студента-філолога до практичної діяльності, допомогти набути знання з методики навчання теоретичних та історичних курсів української та зарубіжної літератури та літературної критики, виробити вміння створювати ефективні навчальні ситуації в освітньому та виховному процесі, виробити зрілість методичних суджень щодо специфіки викладання літературознавчих дисциплін у вузі, відпрацювати навички розвитку читацької та науково-дослідницької діяльності студентів, формувати їхні естетичні смаки, свідому потребу у спілкуванні із творами мистецтва слова, їх наукового дослідження.

Завдання курсу:

- формування ґрунтовних теоретичних знань у галузі методики викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі;

- розкриття специфіки предмета в системі інших дисциплін;
- аналіз закономірностей функціонування системи навчання літературознавчих курсів і її складових;
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої школи;
- прогнозування перспектив розвитку методики навчання літературознавчих дисциплін у вищій школі в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- вивчення, аналіз та узагальнення досвіду педагогічної діяльності у вищій школі.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

- Знати вікові, індивідуальні особливості сприйняття художнього твору студентами;
- Оволодіти специфікою особистісно зорієнтованого підходу до навчання і виховання студентів, навичок розвитку в них критичного мислення і творчих здібностей;
- Розуміти історичну зміну методів викладання літератури;
- Уміти оптимально поєднувати методи і прийоми навчання залежно від змісту і завдань заняття, особливостей роботи у конкретному колективі;
- Оволодіти найхарактернішими видами професійної майстерності викладача, ефективно керувати діяльністю в аудиторній та позааудиторній роботі;
- Уміти науково обґрунтовано планувати навчальний процес, організовувати та проводити сучасне заняття через комбінування змісту, форм і методів художнього пізнання, використовувати на практиці передовий педагогічний досвід, здобутки методичної, педагогічної, психологічної, літературознавчої, мовознавчої наук;
- Вивчати педагогічну інноватику, технології літературного аналізу;
- Бути готовим формувати особистість у процесі вивчення літературознавчих дисциплін через розвиток читацької культури, навичок інтерпретації, аналізу та ідейно-художньої оцінки творів мистецтва слова.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань:

- основні принципи побудови вузівських програм і підручників, зміст, мета, завдання і задачі програм і підручників;
- основні шляхи створення проблемних ситуацій, значення проблемності у навчанні;
- основні вимоги до підготовки, проведення й аналізу лекційних та практичних занять з літератури;
- методи, прийоми, види робіт і форми організації навчальної діяльності студентів;

- основні вимоги до структури заняття;
- специфіка аналізу епічних, ліричних, драматичних і фольклорних творів різними методами;
- завдання і методика вивчення літературно-критичних матеріалів;
- види, форми і засоби контролю знань, умінь, навичок студентів; норми оцінювання.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань, підготовка творчих освітніх проектів. На семінарських заняттях, у процесі індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- аналізувати програми і підручники з теоретичних та історичних курсів, творчо використовувати відомі в методиці навчання прийоми роботи з підручником, рецензувати окремі розділи підручників і посібників;
- створювати проблемні ситуації на заняттях з літератури з метою активізації педагогічного процесу;
- обирати відповідну структуру занять, забезпечувати наукову доцільність навчальних ситуацій; обґрунтовувати необхідність варіативного підходу викладача до структури заняття; аналізувати заняття за поданими схемами;
- творчо підходити до складання навчальної програми курсу, обґрунтовувати необхідність індивідуального підходу викладача до певної структури заняття;
- творчо підходити до складання планів аудиторних занять різних типів та самостійної роботи студентів;
- складати план літературного тижня; планувати роботу літературного кабінету, наукового гуртка;
- здійснювати поточний та підсумковий контроль;
- активізувати читацький досвід студентів;
- організовувати та здійснювати наукову роботу у межах курсу.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72 год., із них 10 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 3 год. - модульний контроль, 18 год. - семестровий контроль, 29 год. – самостійна робота.

Вивчення магістрантами навчальної дисципліни завершується комплексним екзаменом у контексті засвоєння методики викладання філологічних дисциплін у вищій школі.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: методика організації навчально-виховного процесу з вивчення літературознавчих дисциплін у вищих навчальних закладах.

Курс: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2</p> <p>Модуль: 1</p> <p>Загальна кількість годин: 72 год.</p> <p>Тижневих годин: 2.</p>	<p>Галузь знань 0203 Гуманітарні науки напрямок підготовки 8.02030305 Літературна творчість Освітньо-кваліфікаційний рівень: “<i>магістр</i>”</p>	<p>Нормативний. Рік підготовки: 1 Семестр: 2 Лекції: 10 год. Семінари: 8 год. Самостійна робота: 29 год. Індивідуальна робота: навчальний проект (ІНДЗ) - 4 год. Модульний контроль: 3 год. семестровий контроль – 18 год. Вид контролю: екзамен.</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальн робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ									
1.	Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.	10	4	2	2				6
2.	Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури	10	4	2			2		6
3.	Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності	10	4	2	2				6

	студентів в аудиторній роботі								
4.	Вивчення художніх творів української і світової літератури у родовій специфіці	10	4	2	2			6	
5.	Методика організації самостійної роботи студентів з літератури	11	6	2	2		2	5	
	Модульна контрольна робота	3							3
Семестровий контроль									18
Разом		72	22	10	8		4	29	3/18

III. ПРОГРАМА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ

ЛЕКЦІЯ 1. Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.

Особливості вивчення літератури як виду мистецтва і науки. Об'єкт і предмет методики. Загальнонаукові та специфічні методи дослідження методики викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі та їх характеристика: критичне переосмислення набутого вітчизняного і зарубіжного педагогічного досвіду, масове усне та письмове опитування викладачів та студентів, метод цілеспрямованого спостереження, педагогічний експеримент. Проблеми літературної освіти у вищій школі. Методологічні основи викладання літературознавчих дисциплін.

Законодавча база, яка регулює процес викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі. Статуси предметів «Вступ до літературознавства», «Теорія літератури», «Історія української літератури та літературної критики», «Східна література», «Антична література», «Фольклор», «Зарубіжна література» у вищих навчальних закладах України. Причини, які актуалізують їх вивчення: націоналізація української освіти, орієнтація України на світову спільноту. Специфіка викладання української та зарубіжної літератури. Мета і завдання курсів літератури у контексті Національної доктрини розвитку освіти в Україні XXI ст.

Сукупність наук, які виконують роль підвалин дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі». Зв'язок методики з суміжними науками: літературознавством, мовознавством, педагогікою, психологією, естетикою, етикою та іншими науками. Роль практики навчання літературознавчих дисциплін у розвитку методичної науки та інноваційного оновлення літературної освіти.

Українська та зарубіжна література як засіб гуманізації української освіти і перебудови її на засадах особистісно зорієнтованої педагогіки, шлях до реалізації компетентнісного підходу в освіті.

Основні поняття теми: навчальний предмет, навчальна дисципліна, методологічні засади, предмет і об'єкт дослідження, методи наукового дослідження, специфіка предмета, законодавчі і нормативні документи.

Практичне заняття 1. Навчально-методичний комплекс з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Огляд навчальних посібників. Рецензування робочої навчальної програми, програмної теми та розділу підручника.

ЛЕКЦІЯ 2. Планування та організація роботи викладача літератури.

Види навчальних занять з літератури.

Навчальні програми з теоретичних та історичних курсів літератури для вищої школи. Авторські програми, правила затвердження. Їх структура. Мета планування роботи із світової літератури. Робоча навчальна програма. Її структура. Урахування знань, умінь та навичок, сформованих у процесі вивчення інших курсів. Основні принципи навчання предмета та їх відображення у планах роботи.

Підготовка викладача до вивчення дисципліни:

- визначення власної концепції курсу і кожної окремої теми, її співвіднесення з програмовими вимогами;
- вивчення матеріалів до теми за науковою і навчальною літературою (аналіз стану наукового дослідження теми і системи запитань і завдань, їх корегування із урахуванням рівня навчальних досягнень студентів);
- вивчення методичної та додаткової літератури, виявлення міжлітературних та міжпредметних зв'язків, з'ясування можливостей їх використання;
- лінгво-стилістичний аналіз виучуваного художнього твору;
- виявлення історичних, національних, культурологічних, соціальних тощо реалій, попередній огляд матеріалу, вибір засобів та форм коментування;
- аналіз наочності, визначення форм і способів її включення в загальну систему вивчення теми.

Специфіка аудиторних занять з літературознавчих дисциплін та їх вплив на переосмислення всіх складових курсу. Стала і неусталена структура лекційних та практичних занять. Загальнопедагогічні та специфічні вимоги до структури занять з літератури. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків.

Плани лекційних і практичних занять. Наукові вимоги до їх структури. Проблема традиційних та нестандартних занять.

Основні поняття теми: програма курсу, робоча навчальна програма, плани занять, структура занять, вимоги до занять, загально дидактичні та специфічні принципи навчання, етапи підготовки до заняття.

ЛЕКЦІЯ 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

Формування читацької компетентності, пізнавальної творчої активності, самостійності студентів у набутті знань, умінь та навичок. Проблемне навчання літератури.

Наукові класифікації методів навчання. Специфіка методів навчання світової літератури. Види методів. Реалізація методів через адекватні прийоми роботи. Види робіт. Комбінування різних методів, їх взаємозв'язок у практичній діяльності викладача. Метод творчого читання на всіх етапах літературної освіти як основний специфічний метод вивчення художньої літератури, прийоми реалізації, види робіт. Метод евристичної бесіди, прийоми реалізації, види робіт. Види бесід (за заздалегідь складеними питаннями, вільна, евристична). Їх роль у активізації процесу осмислення художнього твору. Дослідницький метод та специфіка його впровадження, прийоми реалізації, види робіт. Мета і завдання використання репродуктивного методу з різними прийомами та видами робіт.

Принципи вибору методів навчання. Залежність вибору методів і прийомів роботи від типу, конкретної мети і змісту заняття. Ефективність звернення до прийому зіставлення: фактів рідної та зарубіжної літератур, оригіналу і перекладу, різних перекладів, реалій суспільного і культурного життя, менталітету, літературно-критичних матеріалів тощо.

Форми організації навчальної діяльності студентів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи. Традиційні та сучасні форми роботи.

Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на лекційних і практичних заняттях з літератури. Види і типи наочності.

Комунікативно-ситуативні вправи як вид діяльності з розвитку життєвих/ключових компетентностей і мовленнєвої компетенції студентів.

Основні поняття теми: методи роботи, прийоми роботи, види робіт, форми організації навчальної діяльності, засоби навчання, активізація читацької та дослідницької діяльності.

Практичне заняття 2. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

ЛЕКЦІЯ 4. Вивчення художніх творів української і світової літератури у родовій специфіці.

Особливості художніх творів різних родів, видів, жанрів. Психолого-педагогічні особливості сприйняття художніх творів різних жанрів.

Особливості вивчення епічних творів. Робота над текстом прозового твору. Роль евристичної бесіди у підготовці аналізу творів великих жанрових форм. Способи активізації аналітичної діяльності.

Особливості вивчення ліричних творів. Жанрова своєрідність лірики. Емоційний характер сприйняття лірики. Загальні та специфічні етапи

вивчення ліричного твору. Методичні шляхи залучення студентів до процесу співпереживання. Особливості роботи над мовними зображувальними засобами ліричного твору. Роль виразного читання у засвоєнні емоційно-образної своєрідності вірша.

Особливості вивчення драматичних творів. Жанрова своєрідність драми. П'єса і вистава. Включення елементів сценічної історії п'єси до системи роботи над драматичним художнім твором. Особлива роль наочності. Ефективні методи і прийоми роботи. Інсценування і написання сценарію за драматичним твором як ефективні прийоми роботи. Розвиток творчого мислення у процесі вивчення драматичних художніх творів. Творчі постановки. Опрацювання драматичних творів в аудиторній та позааудиторній роботі.

Основні поняття теми: епічні, ліричні, драматичні твори, ознаки родів літератури, жанрові різновиди, особливості творів різних родів, емоційно-образна своєрідність, інсценування, написання сценарію, творчі постановки.

Практичне заняття 3. Науковий аналіз художнього твору у його родовій специфіці.

ЛЕКЦІЯ 5. Методика організації самостійної роботи студентів з літератури.

Навчально-виховні завдання самостійної роботи літератури. Рекомендації до організації самостійної роботи. Взаємозв'язаний характер аудиторної і самостійної роботи студентів. Роль самостійної роботи у розвитку наукової і читацької компетентності студентів. Принципи організації самостійної роботи:

- взаємозв'язане вивчення теоретичних та історичних курсів у системі фахової освіти;
- взаємопов'язане вивчення української та зарубіжної літератури;
- широке використання різноманітних форм організації навчальної діяльності та видів роботи, що стимулюють наукову і навчальну діяльність;
- загальні дидактичні принципи (наступності і перспективності, доступності, індивідуального підходу тощо).

Зміст самостійної роботи. Принципи вибору матеріалу для самостійного опрацювання (персоналії, проблемно-тематичний, жанрово-родовий, взаємозв'язаного вивчення української та зарубіжної літератури).

Етапи здійснення самостійної роботи з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Ефективні форми організації перевірки самостійно опрацьованого матеріалу. Основні види робіт (тестування; індивідуальні та колективні бесіди; «звіти» про самостійно прочитані художні твори; ведення читацького щоденника; складання каталогів з картками, що містять бібліографічні відомості та коротку анотацію; ведення робочого зошита із

самостійної роботи; складання анотацій, післямов, передмов до художньої та наукової літератури; написання рецензій, відгуків, рефератів, творчих робіт; проведення засідань літературознавчого гуртка).

Наукові та університетські бібліотеки. Керівництво самостійною науковою роботою. Навчання самостійній організації учбової діяльності.

Самостійне моделювання Intel-проектів: мультимедійний супровід певної навчальної теми, постер або розширена презентація власного проекту, публікація власних літературних творів, веб-сторінка власного проекту.

Основні поняття теми: самостійна робота, самостійне навчання, принципи самостійної роботи, принципи вибору творів та наукових джерел, форми організації навчальної діяльності, види робіт, самостійне читання.

Практичне заняття 4. Індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

**IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»**

**Разом: 72 год.: лекції – 10 год., практичні заняття – 8 год.,
індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 29 год., модульний
контроль – 3 год., семестровий контроль – 18 год.**

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі	Змістовий модуль I						
Назва модуля	СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ						
Кількість балів за модуль	140 балів						
Бали за відвідування лекцій та семінарських	5 балів						
Теми Лекцій	Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини	Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури		Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі	Вивчення художніх творів української та світової літератури в родовій специфіці		Методика організації самостійної роботи студентів з літератури
Теми практичних занять	Практичне заняття 1. Навчально-методичний комплекс з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Огляд навчальних посібників. Рецензування робочої навчальної програми, програмної теми та розділу підручника (10 балів)			Практичне заняття 2. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі (10 балів)	Практичне заняття 3. Науковий аналіз художнього твору у його родовій специфіці (10 балів)	Практичне заняття 4. Індивідуальна науково-дослідна робота студентів. (10 балів)	
Самостійна робота	Табл. 6.1 опрацювання рекомендованої літератури – конспект (5 балів)	Табл. 6.1 опрацювання рекомендованої літератури – конспект (5 балів)	Табл. 6.1 аналіз програм і підручників (5 балів)	Табл. 6.1 Підготовка комплексу завдань, добір джерел (5 балів)	Табл. 6.1 виконання тестових завдань (10 балів), добір джерел, підготовка питань до дискусії (5 балів)	Табл. 6.1 опрацювання рекомендованої літератури – підготовка конспектів (5 балів)	
ІНДЗ	Творчий освітній проект 30 балів (2 модуль)						

Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)	
ПК		Комплексний екзамен

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА: Навчально-методичний комплекс з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Огляд навчальних посібників. Рецензування робочої навчальної програми, програмної теми та розділу підручника.

ПЛАН:

1. Об'єкт курсу літератури у вищій школі. Жанровий і тематично-хронологічний принципи відбору і розподілу матеріалу.
2. Особливості вивчення історико-літературного курсу. Принципи побудови програми.
3. Критерії добору художніх текстів для вивчення: висока художня цінність; суспільне і літературне значення твору для різних епох.
4. Можливі шляхи удосконалення програм з літератури.
5. Роль підручників, навчальних посібників, хрестоматій у викладанні літератури.
6. Відповідність композиції і змісту підручників та навчальних посібників чинним програмам з літератури.
7. Особливості хрестоматій з літератури, їх функції у навчальному процесі. Принципи їх побудови.
8. Науково-теоретичний рівень підручників, навчальних посібників та хрестоматій, переваги і недоліки теоретико-літературних матеріалів.
9. Основні функції питань і завдань до виучуваного матеріалу; їх сприяння усвідомленню ідейно-естетичного змісту творів.
10. Можливості викладання літературознавчих дисциплін без підручника, навчального посібника та хрестоматії.

ЗАВДАННЯ:

1. Вивчити варіативні програми та підручники з історії української літератури та літературної критики для вищої школи.
2. Прокоментувати зміст і своєрідність курсу історії української і зарубіжної літератури як навчального предмета, мету і завдання його вивчення. Визначити науковий рівень підручників. Стиль викладу матеріалу.
3. Пояснити місце самостійної роботи в аналізованих підручниках.
4. Сформулювати можливі переваги і недоліки програм з літератури.
5. Скласти коротку рецензію на підручники (2 за вибором) з історії української та зарубіжної літератури для вищої школи за планом:
 - Назва підручника (посібника).
 - Тип.
 - За чиєю редакцією виданий, термін видання.

- З яких розділів складається.
- Методи, використані автором у складанні підручника (посібника).
- Приналежність автора до певної наукової школи.
- Структура підручника (посібника).
- Предмет, тема, основні положення і висновки автора.
- Відповідність підручника змісту чинних програм з літератури.
- Характеристика основних та ілюстративних матеріалів:

матеріал для вступних занять (біографічні довідки, документи, що характеризують добу, історія написання твору тощо);

відповідність мови і стилю викладу матеріалу освітнім завданням;

роль питань і завдань;

відповідність теоретико-літературних матеріалів сучасним вимогам вивчення літератури, їх доступність і рівень цікавості, роль у сприйнятті та аналізі художнього тексту;

роль ілюстративних матеріалів.

- Переваги і недоліки у змісті і оформленні підручника.
- Реалізація принципу наступності у навчанні в аналізованих підручниках.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.30-78.
2. Мірошніченко Л. Актуальні проблеми методики викладання світової літератури // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2005. - № 6. - С. 5-9.
3. Наливайко Д. Зasadничі принципи у створенні програм // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2003. - №3. – С. 7-8.
4. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.- С.95-107.
5. Програми, підручники, навчальні посібники та хрестоматії з літературознавчих дисциплін у ВНЗ.
6. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
7. Семенов О. М. Тенденції літературознавчої підготовки вищій школі // Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. - № 12. – С.13-17.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА: Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

ПЛАН:

1. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.
2. Методи, прийоми і види робіт з літератури.

3. Способи організації самостійної дослідницької роботи з літератури.
4. Наукові принципи аналізу художнього твору.
5. Підсумки вивчення художнього твору як узагальнення взаємозв'язаної роботи викладача і студентів.

ЗАВДАННЯ:

Скласти план-конспект лекції з історії української літератури та літературної критики з теми «Вступ. Українська література 40-60-х рр. ХХ ст.»

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.
2. Ісаєва О.О. Концептуальні основи аналізу художнього тексту в школі (Про герменевтичну спрямованість цього аналізу) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2004. - № 6. - С. 2-5.
3. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

ТЕМА: Науковий аналіз художнього твору у його родовій специфіці.

ПЛАН:

1. Методологічні принципи наукового аналізу художнього твору. Реалізація їх на у різних варіантах розбору.
2. Мета, обсяг, засоби літературознавчого аналізу художніх текстів.
3. Шляхи аналізу твору як послідовність вивчення художнього тексту, що реалізується в системі завдань. Основні шляхи вивчення мистецького твору.
4. Вибір шляхів аналізу художнього твору залежно від рівня літературознавчої підготовки студентів, специфіки художнього твору.
5. Формування читацької культури та читацьких якостей у процесі вивчення художніх творів.
6. Жанрові особливості епічних творів, специфіка їх вивчення.
7. Шляхи створення системи завдань по вивченню епічних творів.
8. Схеми аналізу епічних творів.
9. Жанрові особливості драматичних творів, специфіка їх вивчення.
10. Шляхи створення системи завдань по вивченню драматичних творів.
11. Схеми аналізу драматичних творів.
12. Жанрові особливості ліричних творів, специфіка їх вивчення.
13. Шляхи створення системи завдань по вивченню ліричних творів.
14. Схеми аналізу ліричних творів.

ЗАВДАННЯ:

Підготувати план-конспект практичного заняття по вивченню епічного, драматичного та ліричного твору (за вибором).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. - К.: Либідь, 2001. - С.251-283.
2. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник для студентів-філологів. – К.: Ленвіт, 2000. – С. 160-183.
3. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.- С. 221-230, 238-265.
4. Пути анализа художественного произведения / Под ред. Б.Ф.Егорова. - М.: Просвещение, 1983. - С.91-108.
5. Ткаченко А.О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. - К.: ВПЦ "Київський університет", 2003. - С.55-68, 79-98.
6. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

ТЕМА: Індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

ПЛАН:

1. Способи організації індивідуальної науково-дослідної роботи студентів у процесі вивчення літературознавчих дисциплін: самостійна дослідницька діяльність (підготовка різноманітних досліджень з літератури, написання різнопланових творчих робіт), конкурсна діяльність (моделювання Intel-проектів, написання конкурсних робіт).
2. Критерії оцінювання дослідницьких робіт.
3. Організація дослідницької роботи. Види досліджень: літературознавчі, культурологічні, мистецтвознавчі, біографічні, лінгвокраїнознавчі, краєзнавчі, історичні, компаративні, читацькі, зіставлення різних думок про художнє явище, зіставлення літературного твору екранізаціями, театральними постановками...
4. Форми дослідницьких робіт: інформативно-репродуктивні (різного роду перекази), інформативно-продуктивні (доповіді, літературно-критичні виступи, доповіді узагальнюючого характеру, доповіді дослідницького характеру), полемічні (доповіді та повідомлення проблемно-дискусійного характеру).
5. Підготовка студентів до проведення дослідницької роботи.

ЗАВДАННЯ:

Розробити тематику індивідуальних науково-дослідницьких робіт до курсу «Історія української (світової) літератури в компаративному аспекті».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кларин Н. В. Педагогическая технология в учебном процессе: Анализ зарубежного опыта. – М., 1989.

2. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): Монографія. – К.: Освіта України, 2011.
3. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й.Волошиної.- К.: Ленвіт, 2002.
4. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. Пособие для студ. вузов и системы повыш. квалиф. пед. Кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров; Под ред. Е. С. Полат. – М., 2003.
5. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.
6. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
7. Токмань Г.Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: Екзистенціально-діалогічна концепція. - К.: Міленіум, 2002.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Завдання для самостійної роботи передбачають поглиблене вивчення окремих розділів навчальної програми, що покликано активізувати пізнавальну діяльність, забезпечити всебічне вивчення програмового матеріалу, спонукати до співтворчості й спільного пошуку в галузі методики навчання. Перевірка результатів самостійної роботи здійснюється на практичних та індивідуальних заняттях, які проводяться за затвердженим кафедрою графіком.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ

ТЕМА 1. Методика викладання літературознавчих дисциплін у ВНЗ як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини.

Сукупність наук, які виконують роль підвалин дисципліни «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі». Зв'язок методики з суміжними науками: літературознавством, мовознавством, педагогікою, психологією, естетикою, етикою та іншими. Роль практики навчання світової літератури у розвитку методичної науки та інноваційного оновлення літературної освіти.

Теорія літератури, історія літератури та літературна критика. Українська та зарубіжна література як засіб глобалізації та лібералізації

української освіти і перебудови її на засадах особистісно зорієнтованої педагогіки, шлях до формування нерепресивної свідомості і нонконформізму.

Наукові методичні школи України. Методична робота викладача світової літератури. Методичні та літературознавчі посібники і часописи. Професійні вимоги до викладача літератури. Основні напрями діяльності викладача та їхня характеристика: дослідницька, конструкторська, організаторська, комунікативна. Специфіка виявлення цих функцій у процесі навчання зарубіжної літератури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.30-78.
2. Мірошниченко Л. Питання, що хвилюють усіх нас // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2001. - № 1. - С. 15-16.
3. Мірошниченко Л. Актуальні проблеми методики викладання світової літератури // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2005. - № 6. - С. 5-9.
4. Пасічник Е.А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти.- К.: Ленвіт, 2000.- С.95-107.
5. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.

(Форма звітності: конспектування наукової літератури)

ТЕМА 2. Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури.

Специфіка аудиторної та позааудиторної роботи з літературознавчих дисциплін. Стала і неусталена структура лекційних та практичних занять. Загальнопедагогічні та специфічні вимоги до структури заняття з літератури. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків.

Плани, плани-конспекти та конспекти лекційного і практичного занять. Наукові вимоги до їх структури. Проблема традиційних та нестандартних занять.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бандура О. Міжпредметні зв'язки в процесі вивчення української літератури.- К.,1984.
2. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Мельникова Л.В., Бібік С. В., Соколова Т. Є. ; Заг. ред. Ціка І.Г. – Донецьк. – 2010. – 171 с.
3. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.

4. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. –192 с.
5. Семенов О. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
6. Сорокіна Е. Кабінет - моя творча майстерня // Література та культура в навчальних закладах України. - 2002. - № 5. - С. 8-13.

(Форма звітності: доповідь на методичному семінарі)

ТЕМА 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі.

Форми організації навчальної діяльності студентів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи. Традиційні та сучасні форми роботи.

Проблемність на заняттях з літературознавчих дисциплін.

Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на заняттях з літератури. Види і типи наочності.

Літературознавчі курси у підготовці фахівця.

Естетична функція художньої літератури. Розвиток естетичної думки про літературу. Виховання почуття прекрасного на прикладі творів художньої літератури.

Проблеми і шляхи особистісного розвитку та формування читацьких і наукових умінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Вища шк., 2007. – С.114-136.
2. Семенов О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
3. Сорокіна Е. Кабінет - моя творча майстерня // Література та культура в навчальних закладах України. - 2002. - № 5. - С. 8-13.
4. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Мельникова Л.В., Бібік С. В., Соколова Т. Є. ; Заг. ред. Ціка І.Г. – Донецьк. – 2010. – 171 с.
5. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. –192 с.

(Форма звітності: комплект комунікативно-ситуативних вправ на розвиток ключових компетентностей унів)

ТЕМА 4: Вивчення художніх творів світової літератури у їхній родовій специфіці.

Особливості вивчення драматичних творів. Жанрова своєрідність драми. П'єса і вистава. Включення елементів сценічної історії п'єси до системи роботи над драматичним художнім твором. Особлива роль наочності. Ефективні методи і прийоми роботи. Інсценування і написання сценарію за драматичним твором як ефективні прийоми роботи. Розвиток творчого мислення у процесі вивчення драматичних художніх творів. Творчі постановки. Опрацювання драматичних творів в аудиторній та позааудиторній роботі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мірошниченко Л. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: Підручник. – К. : Вища шк., 2007. – 415 с.
2. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
3. Семеног О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
4. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. для студентів філологів. – К. : Ленвіт, 2011. – 291с.
5. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2007. – 316 с.

(Форма звітності: складання рецензій на основні навчальні джерела).

ТЕМА 5. Методика організації самостійної роботи студентів з літератури.

Основні види робіт студентів (анкетування; індивідуальні та колективні бесіди; ”звіти” про самостійно виконані художні твори; ведення читацького щоденника; конспектування; складання каталогів з картками, що містять бібліографічні відомості та коротку анотацію; ведення робочого зошита; складання анотацій, післямов, передмов до книг; написання рецензій, відгуків, рефератів та творів на книгу; проведення засідань гуртка книголюбів).

Керівництво самостійною роботою студентів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт <http://www.mon.gov.ua/>
2. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
3. Семеног О. М. Методика викладання української літератури у вищих навчальних закладах. – Глухів. – 2005. – 89 с.
4. Ситченко А. Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. для студентів філологів. – К. : Ленвіт, 2011. – 291с.

5. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2007. – 316 с.
6. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки / перев. с итал. Е. А. Костюкевич. – СПб.: «Симпозиум», 2006. – 301 с.
(Форма звітності: розробка плану самостійної роботи з обґрунтуванням форм організації навчальної діяльності)

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами подано у табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. СПЕЦИФІКА ТЕОРЕТИЧНИХ ТА ІСТОРИЧНИХ КУРСІВ З ЛІТЕРАТУРИ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ			
ТЕМА 1. Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Її складові частини (6 год.).	Практичне заняття, Індивідуальне заняття, модульний контроль	5	I
ТЕМА 2. Планування та організація роботи викладача літератури. Види навчальних занять з літератури (6 год.).	Модульний контроль, Індивідуальне заняття, підсумковий тест	5	II
ТЕМА 3. Методи, прийоми і види робіт з літератури. Форми організації навчальної діяльності студентів в аудиторній роботі (6 год.)	Практичне заняття, Індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумковий тест	10	III
ТЕМА 4: Вивчення художніх творів світової літератури у їхній родовій специфіці. (6 год.).	Практичне заняття, Індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумковий тест	5	IV
ТЕМА 5. Методика організації самостійної роботи студентів з літератури (5 год.)	Практичне заняття, Індивідуальне заняття, модульний контроль	5+10	V
Разом: 29 год.	Разом: 40 балів		

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

(навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

✓ Творчий освітній проект (охоплює весь зміст навчального курсу) – 30 балів.

Тематика освітніх проектів

- *Інтермедіальні студії: література і музика (8 кл.)*
- *Інтермедіальні студії: література і живопис (9 кл.)*
- *Інтермедіальні студії: література і кіномистецтво (10 кл.)*
- *Художня література та Інтернет: проблеми взаємодії (11 кл.)*

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(творчий освітній проект)

Критерії оцінювання освітнього проекту (30 балів)

Повнота структури проекту 8 б.
Новизна (оригінальність) проектної ідеї 5 б.
Змістовність, системність проекту 8 б.
Логіка та послідовність виконання проекту 5 б.
Оформлення та дизайн проекту 4 б.

**Шкала оцінювання ІНДЗ
(творий освітній проекту)**

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-25	Добре
Середній	15-20	Задовільно
Низький	0-15	Незадовільно

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць для розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	3	3
2.	Відвідування семінарських занять	1	2	2
3.	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	4	30
4.	Робота на практичному занятті	10	4	40
5.	ІНДЗ	30	1	30
6.	Опрацювання фахових видань	10	1	10
	Модульна контрольна робота	25	1	25
максимальна кількість балів 140				

Розрахунок: $140:60=2,3$
 Студент набрав: 92
 Оцінка: $92:2,3= 40$ (балів за семестр)
 Додається екзамен (max 40 балів)

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1-34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35-59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60-68	«задовільно»	E
69-74		D
75-81	«добре»	C
82-89		B
90-100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань,

	засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульної контрольної роботи здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

В основу планування програмового матеріалу покладено принцип логічної послідовності засвоєння теми.

Курс методики навчання літературознавчих дисциплін у вищій школі включає логічно пов'язані між собою теми, які, залежно від змісту, складаються із лекцій, практичних та індивідуальних занять, самостійної роботи, поточного консультування. Дипломні роботи розглядаються як можливості поглиблення знань з однієї вибраної проблеми курсу, розвитку навичок науково-дослідної роботи, а модульний контроль та педагогічна практика як допуск до роботи.

Таким чином, засвоюється теоретичний матеріал (лекції), згодом він ілюструється прикладом (дається заняття з наступним аналізом), після консультації студенти самостійно готуються до відповідей за теоретичним матеріалом (практичне заняття) і розробляють самостійно плани-конспекти занять.

Основною формою організації навчальної діяльності студентів є лекція. Вона має розкрити смисл основних положень курсу. Змістове навантаження лекції поєднується із методичними коментарями і аналізом наукової та періодичної літератури, необхідної для підготовки до практичних занять, виконання індивідуального навчально-дослідного завдання й ПМК.

Практичні заняття різних типів покликані створити умови для поглиблення і закріплення знань з курсу, активізувати самостійну навчальну діяльність.

Готуючись до занять, студенти на основі опрацьованої наукової літератури, розв'язують певні методичні завдання: спостерігають за ходом заняття з літератури, складають різні види планів, здійснюють аналіз занять, розробляють плани-конспекти занять різних типів.

У процесі педагогічної практики студенти виконують навчальну, виховну і науково-дослідну роботу.

Програмою курсу передбачено самостійну роботу студентів над науковою літературою, систематичне вивчення передового досвіду викладачів літературознавчих дисциплін у ВНЗ.

Одна із форм самостійної роботи - підготовка реферату. Вона включає такі етапи: вивчення методичних рекомендацій щодо написання реферату, вибір теми із запропонованого переліку, консультація у викладача щодо основних структурних компонентів, аналіз наукової літератури, написання реферату, його захист.

Інша форма здійснення самостійної роботи - складання планів конспектів занять за пропонованими темами, які опрацьовуються протягом вивчення курсу до кожного розділу програми з одного літературознавчого курсу. Робота включає: вивчення наукових засад вивчення програмового матеріалу, опрацювання літературознавчої і методичної літератури, аналіз пропонованих у фахових періодичних виданнях матеріалів до заняття, складання плану-конспекту заняття, його захист.

Формою контролю за вивченням курсу є екзамен. Для підготовки до нього необхідно: опрацювати програмовий матеріал курсу, прозвітувати про виконання самостійної роботи, подати звітну документацію за вимогами навчальної програми.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

XI. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНИХ МОДУЛЬНИХ РОБІТ

Орієнтовні питання

до контрольної модульної роботи № 1

1. Курси літературознавчого циклу у вищій школі як навчальні предмети.
2. Зміст і структура літературної освіти у вищій школі.
3. Мета і завдання основних курсів літературознавчого циклу та курсів за вибором.
4. Методика викладання літературознавчих дисциплін як наука, її складові частини і джерела розвитку.
5. Зв'язок методики викладання літературознавчих дисциплін з іншими фундаментальними науками.
6. Організація навчального процесу в системі підготовки спеціалістів філологів.
7. Викладач літератури та його професійні уміння та якості.
8. Планування роботи викладача літератури.
9. Форми організації навчальної діяльності студентів. Аудиторна та позааудиторна робота.
10. Форми організації аудиторної роботи студентів з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка.
11. Форми організації позааудиторної роботи у вищій школі з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка. Літературні вечори, конференції, олімпіади.
12. Особливості самостійної роботи з курсу літератури.
13. Специфіка навчально-дослідницької та науково-дослідницької діяльності з літературознавчих дисциплін
14. Педагогічна практика студентів.
15. Специфіка літературознавчого аналізу художнього твору.
16. Принципи аналізу художнього твору у вищій школі
17. Шляхи аналізу художнього твору.
18. Методи та прийоми аналізу художнього твору в аудиторній роботі.
19. Метод творчого читання, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
20. Метод евристичної бесіди, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
21. Дослідницький метод, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
22. Репродуктивний метод у вивченні літератури у вищій школі. Основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
23. Специфіка вивчення епічних творів.
24. Специфіка вивчення ліричних творів.
25. Специфіка вивчення драматичних творів.
26. Специфіка вивчення літературно-критичних матеріалів.

27. Вступні і підсумкові заняття в системі вивчення курсів літературознавчого циклу.
28. Письмові роботи з літератури.
29. Науковий гурток з літературознавчих дисциплін у вищій школі.
30. Літературне країнознавство, літературні екскурсії та походи.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

Концепції, програми, стандарти

1. Всемирная декларация о высшем образовании: подходы и практические меры <http://www.conf.sssu.ru/phorums/index.pht>
2. Державна національна програма "Освіта (Україна ХХІ століття) – К. : Райдуга, 1994. – 67с.
3. Навчальна програма з курсу "Методика викладання української літератури" для студентів факультету україністики / Підг. М. М. Хмелюк. – Луцьк : Ред.-вид.відділ "Вежа" Волин. держун-ту ім. Лесі Українки, 2000.
4. Національна доктрина розвитку освіти // ІІ Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. – К., 2002. – С.137–155.
5. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу / Упорядники: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин. – К. – Тернопіль : Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 72 с.
6. Організація навчального процесу у навчальних закладах. – К. : НВФ „Освіта”, 2004. – 338 с.

Монографії, підручники, посібники, збірники

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади; Кн.2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навч.-метод. видання. – К. : Либідь, 2003.
2. Жила С. О. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія. – Чернігів : РВК „Деснянська правда", 2004. – 360с.
3. Збірник комунікативно-ситуативних вправ щодо розвитку життєвих компетентностей учнів: Зарубіжна література. 5 – 11 (12) класи / Укладачі: Л. В. Мельникова, С. В. Бібік, Т. Є. Соколова ; Заг. ред. І. Г. Ціка – Донецьк. – 2010. – 171 с.
4. Освітні технології: Посібник / За ред. О. М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001.– 256 с.
5. Падалка О.С. Педагогічні технології / Падалка О. С., Нісімчук А. М., Смолюк І. О., Шпак О. Г. – К. : Вид-во "Українська енциклопедія"

- ім. М. П. Бажана, Наук. ред. Головн. ред. колегії Книги Пам'яті України, 1995. – 253 с.
6. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : Навч. посібн. для студентів вищих закладів освіти. – К. : Ленвіт, 2000. – 384 с.
 7. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / За ред. С. О. Сисоевої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
 8. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб / О. М. Пехота, В. Д. Будак, А. М. Старева, К. Ф. Нор, В. І. Шуляр, І. М. Михайлицька, І. В. Манькусь, Т. В. Тихонова, О. Є. Олексюк, О. І. Балицький ; За ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти.–К. : Вид-во А.С.К., 2003. – 240 с.
 9. Семенов О. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів / Навч.-метод. посібн. – К. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2002. – 96с.
 10. Токмань Г. Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція. – К. : Міленіум, 2002. – 320 с.
 11. Чернилевский Д. В. Дидактические технологии в высшей школе: Учебн. пособие для вузов. – М. : ЮНИТО–ДАНА, 2002. – 437с.
 12. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки / перев. с итал. Е.А.Костюкевич. – СПб.: «Симпозиум», 2006. – 301 с.
 13. Мойсеїв І.К. Зарубіжна література в людинотворчому вимірі. – К.: Генеза, 2003. – 256 с.
 14. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі : Навч. посібн. – К. : ЦНЛ, 2007. – 232 с.
 15. Ситченко А.Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах : навч. посіб. для студентів філологів. – К. : Ленвіт, 2011. – 291с.
 16. Наукові основи методики літератури : навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
 17. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2007. – 316 с.
 18. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. – 192 с.

Додаткова література

1. Бакула Б. Кілька міркувань на тему інтегральної компаративістики: Порівняльне літературознавство // Слово і час. – 2001. – №3. – С. 50–58.
2. Василенко М. Д. Визначення інновацій та інноваційної діяльності в стратегії освіти і науки України // Проблеми освіти: Наук.-метод.зб. / Кол. авт. – К. : Наук.-метод.центр вищої освіти, 2003. – Вип. 31.– С. 3–11.

3. Жалдак М. І. Професійна діяльність та інформаційні технології // Освіта. – 2004. – № 14
4. Ключек Г. Сучасна шкільна мовно-літературна освіта: спроба системного аналізу // Дивослово. – 2002. – № 4. – С. 26–32.
5. Тихоша В. Творчий підхід до викладання літератури // Дивослово. – 2002. – №7. – С. 37–39; № 10. – С. 46–48.
6. Цехмістрова Г. С. На рівні міжнародних вимог. Освітні інновації у вищих навчальних закладах // Гуманітарні науки. – 2003. – № 2. – С. 32–39.
7. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): Монографія. – К.: Освіта України, 2011

Інтернет-ресурси

1. Аверин Д. В. Размышление об электронных учебниках // Мир русского слова. – 2002. – №1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.learning-ussian.gramota.ru/journals.html>
2. Гондюл В. П. Методика викладання у вищій школі. Матеріали до курсу лекцій К. : ІМВ КНУТШ, 2000. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mi.iir.kiev.ua/progsubj/opp/index.html>
3. Ланин Б. А. Интеграция Интернета в литературное образование. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ioso.ru/ts/s010608/lanin.htm>
4. Шадрин Л. И. О гуманитаризации филологического образования в русле национальной идеи и профессиональной подготовки. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ww.ostu.ru/conf/soc2002/papers/shadrina.htm>.
5. The World's Largest Poster and Print Store: www.allposters.com
6. Бібліотека світової літератури (оригінали та переклади): <http://ae-lib.narod.ru>
7. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>
8. Галерея Arttrans: <http://www.arttrans.com.ua>
9. Електронна бібліотека “Джерело”: <http://ukrlib.com>
10. Міністерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт <http://www.mon.gov.ua/>

ХІІ. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З КУРСУ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

1. Курси літературознавчого циклу як навчальні предмети вищої школи.
2. Зміст і структура літературної освіти у вищій школі.
3. Мета і завдання основних курсів літературознавчого циклу та курсів за вибором
4. Методика викладання літературознавчих дисциплін у як наука, її складові частини і джерела розвитку.

5. Зв'язок методики викладання літературознавчих дисциплін з іншими фундаментальними науками.
6. Організація навчального процесу в системі підготовки спеціалістів філологів.
7. Викладач літератури та його професійні уміння та якості.
8. Планування роботи викладача літератури.
9. Форми організації навчальної діяльності студентів. Аудиторна та позааудиторна робота.
10. Форми організації аудиторної роботи студентів з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка.
11. Форми організації позааудиторної роботи з літературознавчих дисциплін. Їх специфіка. Літературні вечори, конференції, олімпіади.
12. Особливості самостійної роботи з курсу літератури.
13. Специфіка навчально-дослідницької та науково-дослідницької діяльності з літературознавчих дисциплін
14. Педагогічна практика студентів.
15. Специфіка літературознавчого аналізу художнього твору.
16. Принципи аналізу художнього твору у вищій школі
17. Шляхи аналізу художнього твору.
18. Методи та прийоми аналізу художнього твору в аудиторній роботі.
19. Метод творчого читання, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
20. Метод евристичної бесіди, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
21. Дослідницький метод, основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
22. Репродуктивний метод у вивченні літератури у вищій школі. Основні прийоми його реалізації та ефективні види робіт.
23. Специфіка вивчення епічних творів.
24. Специфіка вивчення ліричних творів.
25. Специфіка вивчення драматичних творів.
26. Специфіка вивчення літературно-критичних матеріалів.
27. Вступні і підсумкові заняття в системі вивчення курсів літературознавчого циклу.
28. Письмові роботи з літератури.
29. Науковий гурток з літературознавчих дисциплін у вищій школі
30. Літературне країнознавство, літературні екскурсії та походи.

Робоча програма навчального курсу

«Методика викладання літературознавчих дисциплін вищій школі»

Розробники: доцент кафедри **Удовиченко Лариса Миколаївна**, кандидат педагогічних наук; професор **Бровко Олена Олександрівна**, доктор філологічних наук

Методика викладання літературознавчих дисциплін вищій школі.
Програма навчальної дисципліни / Укладачі Л. М. Удовиченко, О. О. Бровко. –
К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 39 с.